

Венчурний капітал та франчайзинг як методи фінансування стартапів

Антоненко К.В.,

к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу

Навчально-наукового інституту Міжнародних відносин

Національного авіаційного університету

Забродський О.,

студент Навчально-наукового інституту Міжнародних відносин

Національного авіаційного університету

Стаття присвячена актуальним питанням фінансування стартапів. Проаналізовано глобальне венчурне фінансування стартапів за стадіями. Розглянуто венчурне фінансування за секторами. Вісвітлено показники діяльності франчайзингових стартапів у світі за 2017 рік. Досліджено основні показники франчайзингу на ринку стартапів протягом 2014-2018 рр.

Ключові слова: стартап, венчурний капітал, франчайзинг, інвестований капітал, венчурний фонд.

Антоненко Е.В., Забродский О. ВЕНЧУРНЫЙ КАПИТАЛ И ФРАНЧАЙЗИНГ КАК МЕТОДЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАПОВ.

Статья посвящена актуальным вопросам финансирования стартапов. Проанализировано глобальное венчурное финансирование стартапов по стадиям. Рассмотрено венчурное финансирование по секторам. Освещены показатели деятельности франчайзинговых стартапов в мире за 2017 год. Исследованы основные показатели франчайзинга на рынке стартапов в течение 2014-2018 гг.

Ключевые слова: стартап, венчурный капитал, франчайзинг, инвестированный капитал, венчурный фонд.

Antonenko K.V, Zabrodskiy O. VENTURE CAPITAL AND FRANCHISING AS A MEANS OF FINANCING STARTUPS.

The article is devoted to the urgent issues of financing start-ups. The analysis of global venture financing of startups according to the stages is analyzed. Venture financing by sectors is considered. The indices of activity of franchising start-ups in the world in 2017 are summed up. The main indexes of franchising in the market of start-ups during 2014-2018 are investigated.

Key words: startup, venture capital, franchising, invested capital, venture fund.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Запорукою успішного розвитку будь-якої держави є наявність інновацій, які здатні спростити та полегшити життя як окремого індивіда, так і суспільства загалом. А відтак постає проблема, пов'язана з пошуком та залученням фінансових ресурсів для підтримки та розвитку креативних і, поруч з тим, ризикових бізнес структур – стартапів, особливо зважаючи на стрімке зростання їх чисельності та затребуваності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем залучення інвестиційних джерел фінансування стартапів послідовно і глибоко займаються такі вчені, як А. О. Дехтяр, Ю. В. Федорова, С. О. Кушнір, Ю. О. Ольвінська, О. О. Манзюк, І. К. Петрова, Є. А. Сисоєв, Н. І. Ситник, О. Л. Дорош, А. Р. Дуб, Л. Рейнер, Л. Малінускейт, В. Раві, Р. Маруссі та ін. При цьому недостатньо висвітленими залишаються питання щодо джерел, напрямів та структури фінансування стартапів в сучасних економічних умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основними формами фінансування стартапів у світі виступають франчайзинг та венчурне фінансування.

Щорічний темп приросту франчайзингових стартапів становить практично 2%. Як результат, у 2018 році очікується, що кількість стартапів, яка

фінансується за допомогою франчайзингу, складе понад 753 тис. Водночас кількість працівників, зайнятих у цих стартапах, нараховує понад 8 млн. осіб. В той же час, випуск продукції цими стартапами щороку зростає на майже 6%.

Метою публікації є визначення ефективності наведених методів фінансування стартапів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Провідними гравцями на ринку венчурного капіталу виступають США, ЄС та Азія. З рис. 1 можна помітити, що величина інвестованого венчурного капіталу у світі протягом 2010-2018 років зростала досить інтенсивно. Якщо, наприклад, в I кварталі 2010 року його обсяг становив трохи більше 10 млрд. дол. США, то у I кварталі 2018 року ця величина становила уже майже 50 млрд. дол. США.

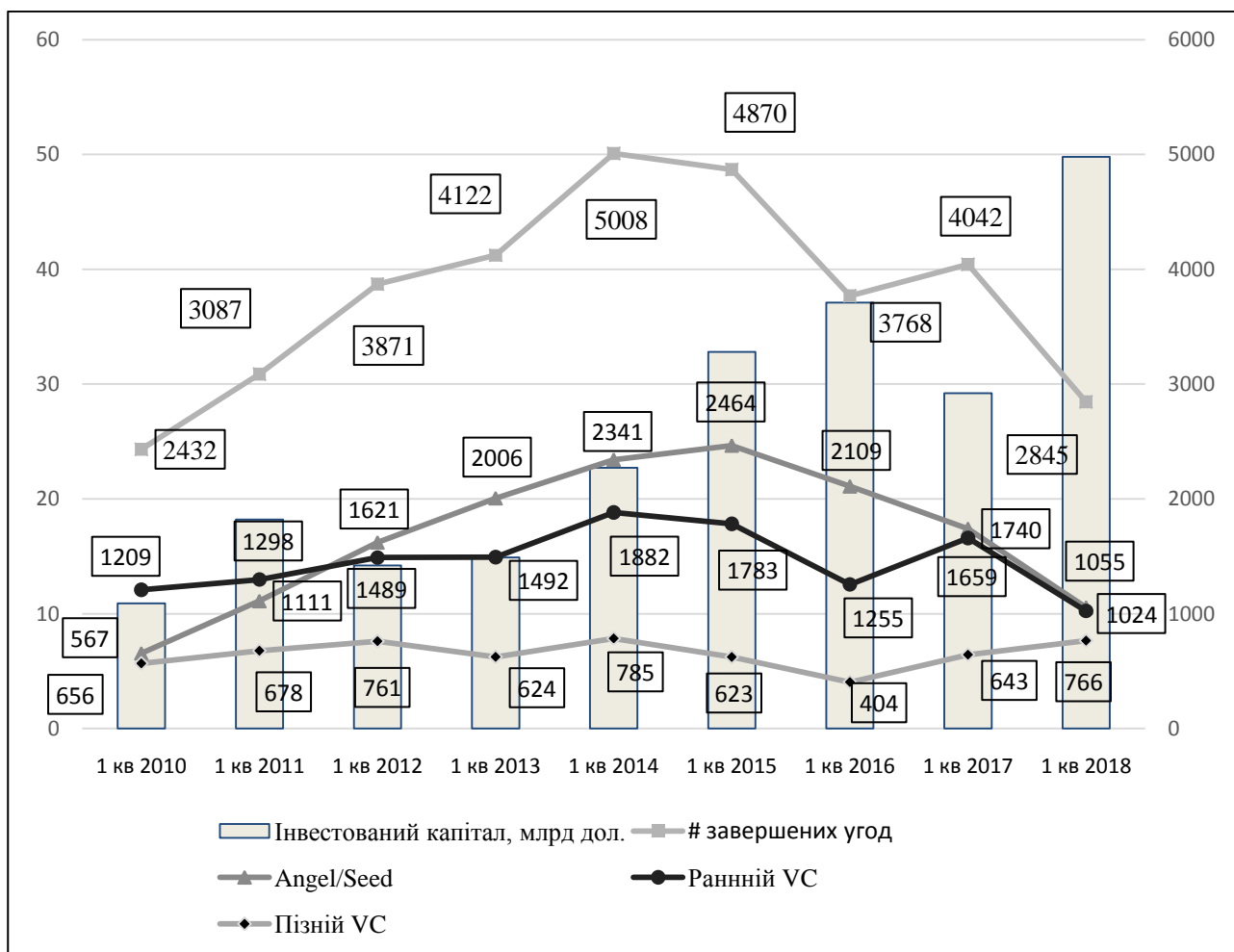

Рис. 1. Глобальне венчурне фінансування стартапів за стадіями, (млрд. дол. США / кількість)

Джерело: побудовано за даними [1]

Необхідно відмітити і той факт, що якщо ще в I кварталі 2010 року кількість укладених угод в розрізі стадій фінансування венчурного капіталу для стартапів була різно направленою (найпривабливіша рання стадія VC), то у I кварталі 2018 року помітно, що вони є практично однаковими. Крім того, найбільша кількість завершених угод щодо венчурного фінансування стартапів припадає на 2014-2015 роки. В той же час, у I кварталі 2018 року кількість світових угод з венчурного фінансування для стартапів становила 2845 одиниць, що в еквіваленті фінансового капіталу становить понад 49 млрд. дол. США.

Тобто в абсолютному вираженні ринок венчурного капіталу для стартапів розвивається досить швидкими темпами.

Якщо розглядати середній розмір венчурної угоди за стадіями, то він демонструє позитивні тенденції розвитку (рис. 2).

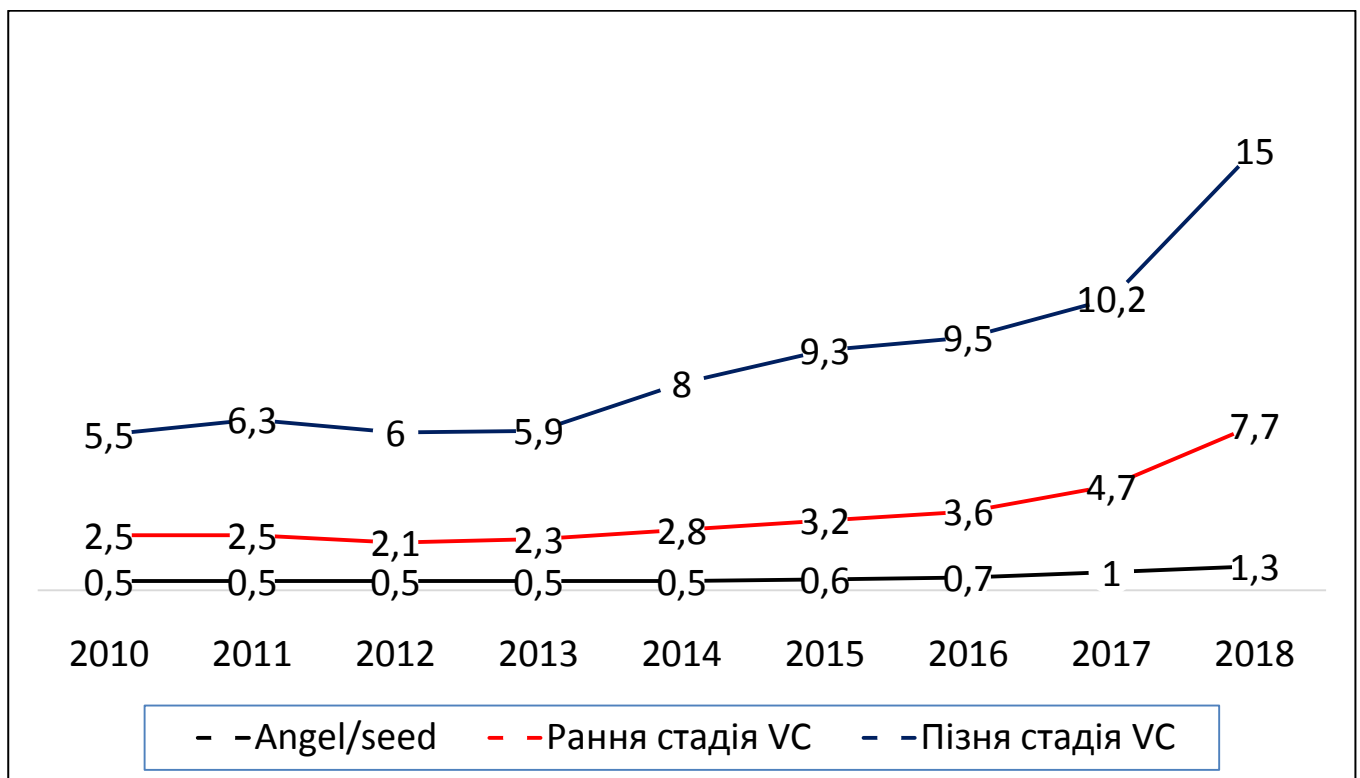

Рис. 2. Середній розмір венчурної угоди за стадіями, млн. дол. США

Джерело: побудовано за даними [1]

Зокрема, якщо у 2010 році розмір венчурних угод на заключній стадії фінансування становив 5,5 млн. дол. США, то у I кварталі 2018 року він зріс до

15 млн. дол. США. Ідентична ситуація і за іншими стадіями життєвого циклу компаній.

Найбільшу частку у загальному обсязі венчурних інвестицій займають інвестиції у сферу програмного забезпечення. Зокрема, на них припадає понад 40% укладених угод у I кварталі 2018 року. Натомість інші сегменти загалом демонструють неоднозначні тенденції, найчастіше спадні (рис. 3). Однак варто також виокремити фармакологію та біотехнології (зростання +2% питомої ваги протягом 2013-I кварталу 2018 рр.), споживчі товари та відпочинок (+1%), інші сектори стартапів (+3%).

**Рис. 3. Венчурне фінансування за секторами,
кількість завершених угод у відсотках**

Джерело: побудовано за даними [2]

На другому місці знаходяться комерційні послуги (10% у 2018 році). Хоча в порівнянні з 2013 роком їх частка зменшилася на 2%. Що стосується питомої ваги секторів венчурного фінансування за величиною залученого капіталу, то можна помітити, що вони подібні за кількістю угод (рис. 4).

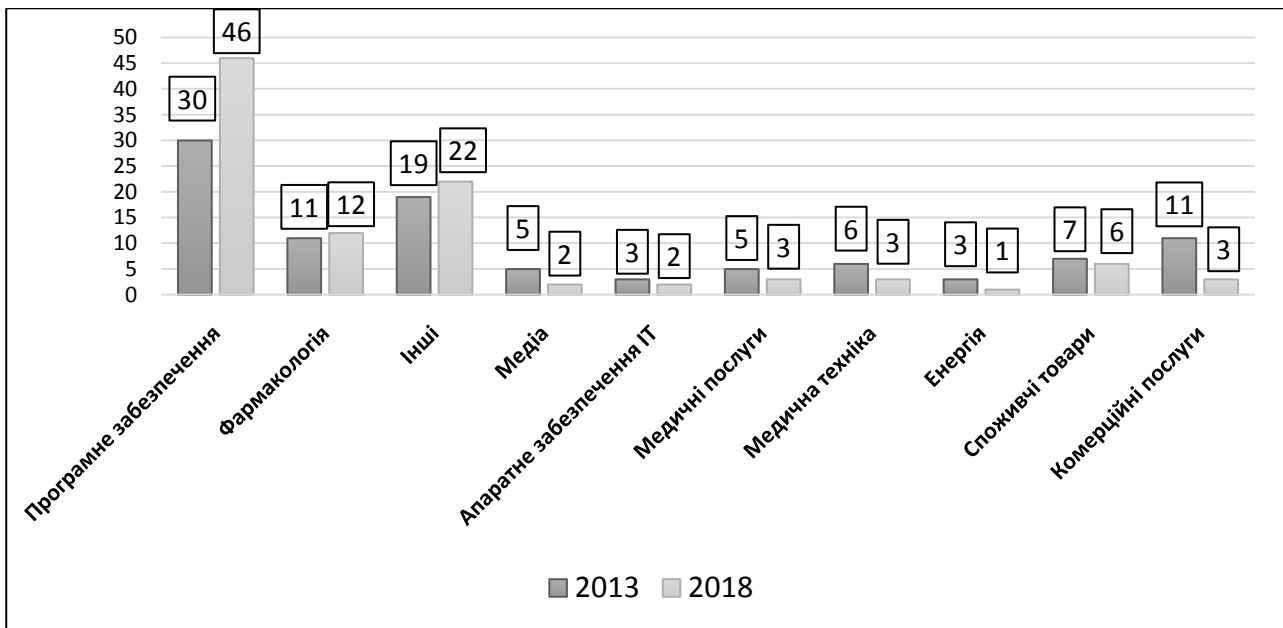

Рис. 4. Венчурне фінансування по секторах за кількістю завершених угод, %

Джерело: побудовано за даними [2]

Якщо розглядати територіальну структуру венчурного ринку за кількістю угод, то варто відмітити, що протягом 2013-І кварталу 2018 року ключова роль належить Америці. При чому у І кварталі 2018 року її частка зросла майже на 5%. Другу позицію традиційно обіймає Європа з показником у 21%. Третє – Азійський регіон (10%) (рис. 5).

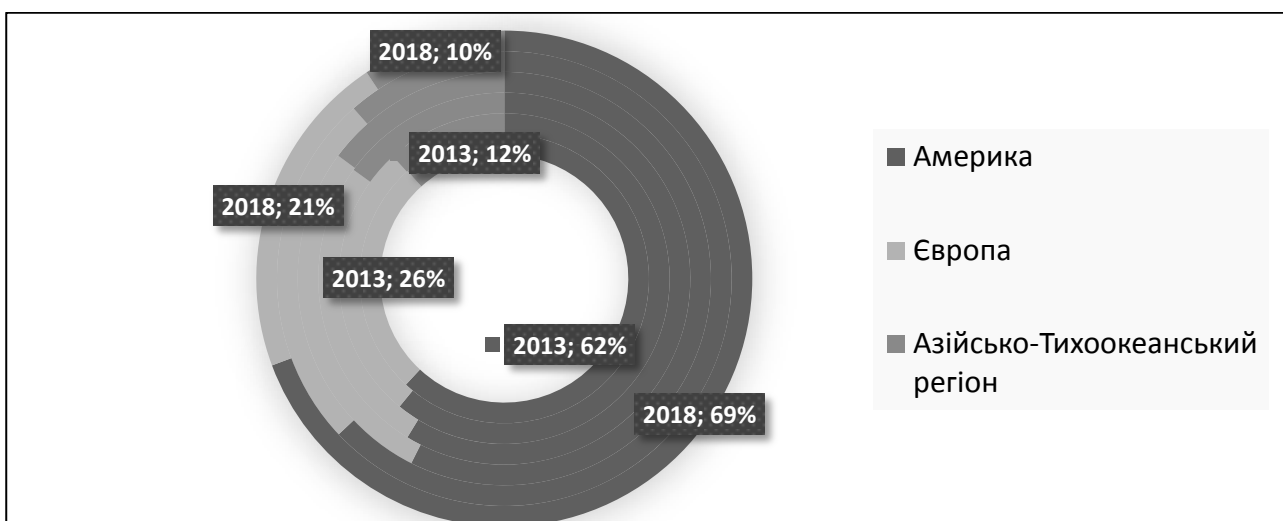

Рис. 5. Кількість венчурних угод на ринку стартапів за регіонами світу в 2013 та 2018 роках, %

Джерело: побудовано за даними [1]

Однак, якщо аналізувати світовий венчурний ринок за величиною інвестованого капіталу, то ситуація є дещо іншою (рис. 6). Америка монопольно обіймає першу позицію з часткою ринку у 59,8%. Однак на другій позиції знаходиться Азійський регіон (29,7%). Третя – Європа (10,5%).

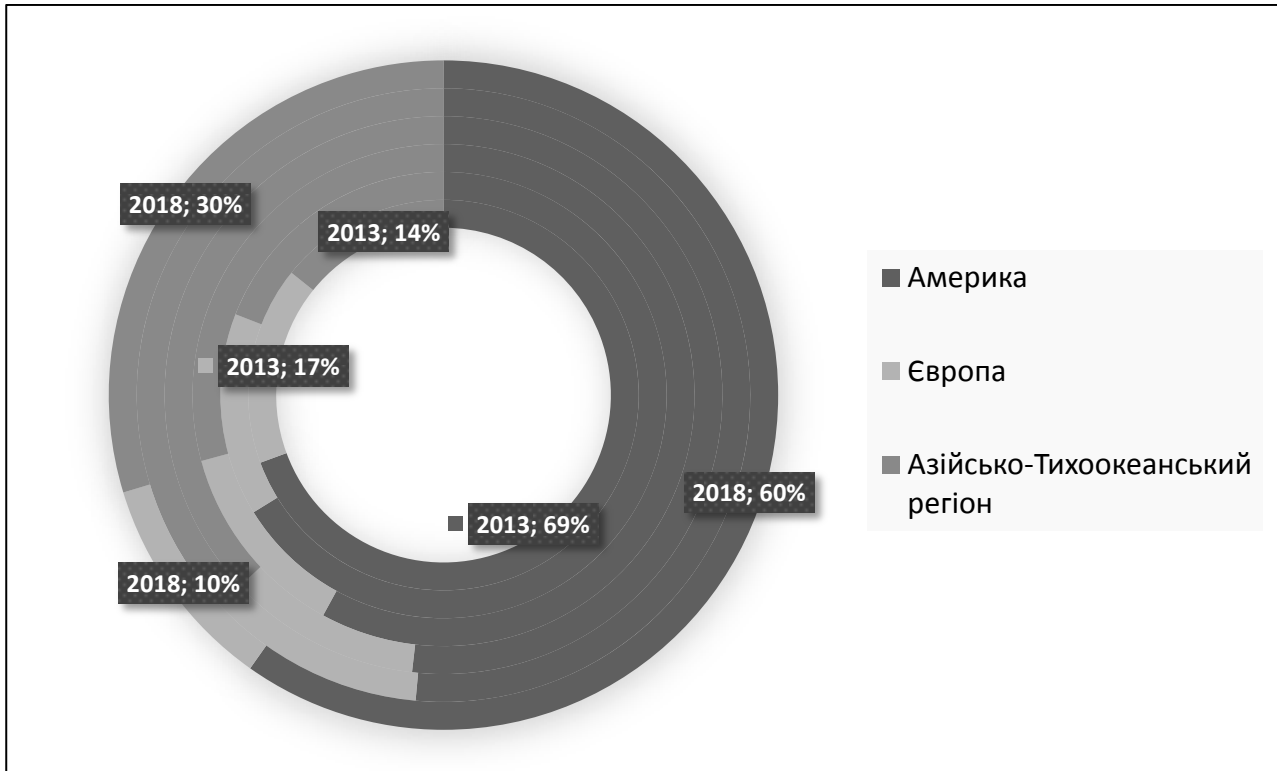

Рис. 6. Величина інвестованого венчурного капіталу за регіонами світу в 2013 та 2018 роках, %

Джерело: побудовано за даними [1]

Також, якщо проаналізувати венчурні компанії за розміром капіталу, то можна переконатися в наступному (рис. 7):

- понад 170 венчурних компаній мали капітал більше 50 млн. дол. США у 2017 році;
- близько 100 компаній – в межах 100-250 млн. дол. США;
- менше 10 компаній – понад 1 млрд. дол. США.

Топ 5 венчурних угод у I кварталі 2018 року мають наступний вигляд:

- 1) Grab – 2,500 млн. дол. США, Сінгапур, транспорт;
- 2) Lyft – 1,700 млн. дол. США, США, транспорт;
- 3) Faraday Future – 1,500 млн. дол. США, США, автомобільна галузь;

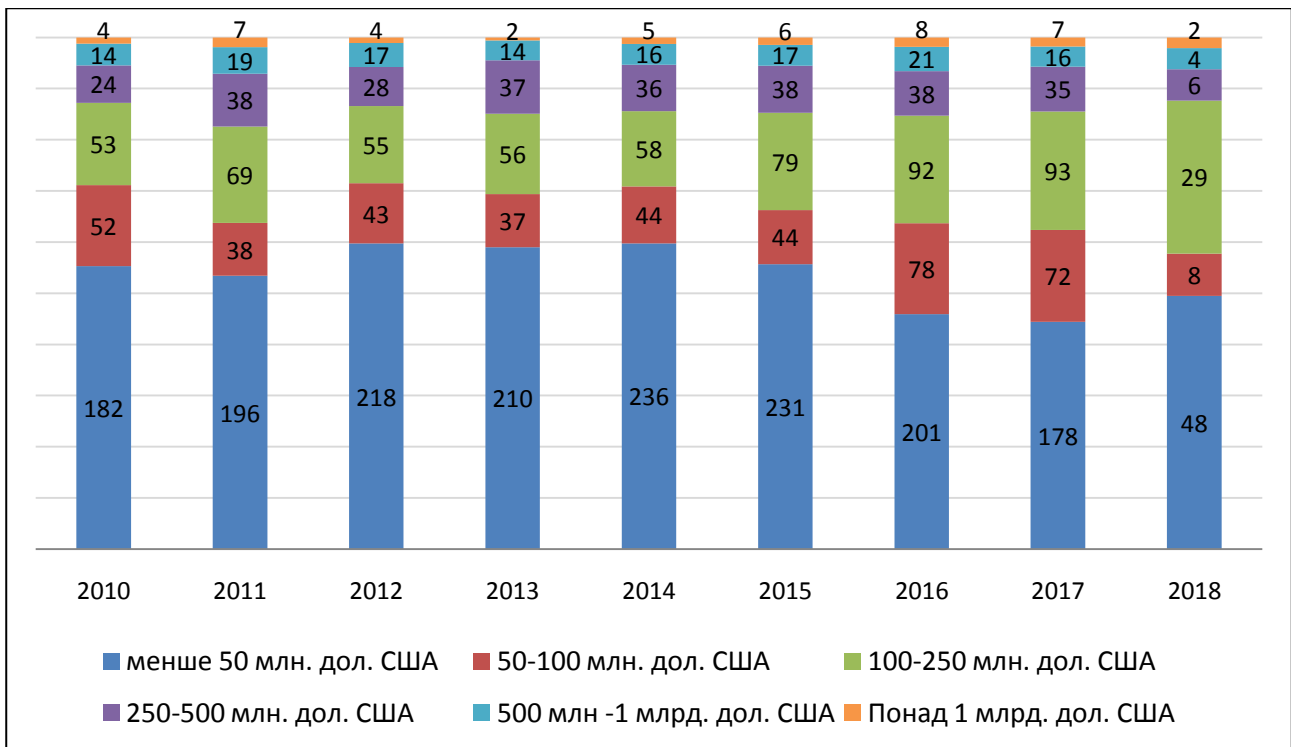

Рис. 7. Кількість венчурних фондів за розміром капіталу у світі протягом 2010-2018 рр.

Джерело: побудовано за даними [3]

- 4) GO-JEK – 1,500 млн. дол. США, Індонезія, електронна комерція;
- 5) Uber – 1,250 млн. дол. США, США, транспорт.

Таким чином, ми можемо переконатися, що світовий венчурний ринок стартапів розвивається надзвичайно активно, принаймні з 2010 року. Ключовими регіонами його розвитку виступають саме Америка, Європа та Азіатсько-Тихоокеанський регіон. При тому, як припускають аналітики, ця тенденція збережеться і в майбутньому, чому сприятимуть активний розвиток інформаційних технологій та стимулюючі політики провідних держав світу.

Також коротко охарактеризуємо і ринок стартапів на основі такого методу фінансування як франчайзинг (табл. 1).

Якщо, наприклад, звернутися до Franchise Business Economic Outlook for 2018, то ми маємо змогу переконатися, що сегмент франчайзингу серед стартапів охоплює найбільшу частку: як за кількістю стартапів, так і за випуском продукції.

**Основні показники франчайзингу на ринку стартапів протягом
2014-2018 рр.**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018 (прогноз)
Стартапи, кількість	708974	720458	733297	745290	753236
% зміни		1,6	1,8	1,6	1,9
Працівників, тис. осіб	7164	7379	7645	7881	8172
% зміни		3,0	3,6	3,1	3,7
Випуск продукції, млрд. дол. США	602,7	637,5	675,7	713,2	757,2
% зміни		5,8	6,0	5,6	6,2

Джерело: побудовано за даними [4]

Якщо розглядати франчайзингову діяльність в розрізі секторів, то тут беззаперечним лідером за кількістю стартапів виступають послуги швидкого харчування (практично третина всіх стартапів) (табл. 2).

Показники діяльності франчайзингових стартапів у світі за 2017 рік

Сектор	Кількість стартапів	Кількість працівників, тис. осіб	Випуск продукції, млрд. дол. США
Автомобільна промисловість	38065	200	43,5
Бізнес послуги	108037	654	102,7
Комерційні та житлові послуги	66966	252	45,3
Оренда	28475	635	75,4
Особисті послуги	113536	517	37,8
Послуги швидкого харчування	194723	3777	255,5
Нерухомість	63596	254	53,1
Роздрібна торгівля продуктами харчування	53000	473	39,0
Роздрібна торгівля продуктами та послугами	60862	350	32,3
Ресторани	31976	1060	72,7
Всього	759236	8172	757,2

Джерело: побудовано за даними [4]

Висновки з цього дослідження. Таким чином, аналіз джерел фінансування стартапів показав, що основними ресурсами підтримки та сприяння розвитку інноваційних проектів у світі є венчурні компанії, які вкладають чималі кошти як на початкових етапах, так і на етапах розвитку та розширення проектів. На нашу думку, вибір однієї з моделей фінансування стартапу у світі є важливим моментом, оскільки від цього залежить подальша доля проекту. Якій з моделей віддати перевагу – це складне рішення, яке приймається виходячи зі специфіки самої ідеї, інвесторів, ресурсів та можливостей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The Global Startup Ecosystem Ranking 2018. URL: <http://www.startupgenome.com> (дата звернення: 28.09.2018).
2. Startup Ranking. URL: <https://www.startupranking.com> (дата звернення: 4.10.2018).
3. Fund Rankings / Sovereign Wealth Funds Institute. URL: <http://www.swfinstitute.org/fund-rankings/> (дата звернення: 10.10. 2018).
4. Franchise Business Economic Outlook for 2018. URL: https://www.franchise.org/sites/default/files/Franchise_Business_Outlook_Jan_2018.pdf (дата звернення: 15.10.2018).

REFERENCES:

1. The Global Startup Ecosystem Ranking 2018 [Electronic resource]. Available at: <http://www.startupgenome.com> (accessed 28 September 2018).
2. Startup Ranking.UNWTO [Electronic resource]. Available at: <https://www.startupranking.com> (accessed 4 October 2018).
3. Fund Rankings / Sovereign Wealth Funds Institute [Electronic resource]. Available at: <http://www.swfinstitute.org/fund-rankings/> (accessed 10 October 2018).

4. Franchise Business Economic Outlook for 2018 [Electronic resource]. Available at: https://www.franchise.org/sites/default/files/Franchise_Business_Outlook_Jan_2018.pdf (accessed 15 October 2018).